

บทที่ 10

กระบวนการของความขัดแย้ง (The Conflict Process)

เค้าโครงเรื่อง

สภาพการณ์ของความขัดแย้ง
การรู้ความขัดแย้ง
การจัดการความขัดแย้ง
พฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคล
ผลลัพธ์ของความขัดแย้ง
พฤติกรรมของบุคคลต่อความขัดแย้ง
บทสรุป

สาระสำคัญ

1. กระบวนการของความขัดแย้ง มีดังนี้คือ สภาพการณ์ของความขัดแย้ง การรู้ความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง พฤติกรรมของบุคคล และผลลัพธ์ของความขัดแย้ง
2. การจัดการความขัดแย้ง มีดังนี้คือ การแข่งขัน การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้ การประนีประนอม เป็นต้น
3. บุคคลเมื่อพบความขัดแย้งจะมีพฤติกรรมแตกต่างกัน บางคนอยู่เฉย ๆ บางคนเข้าระงับความขัดแย้ง บางคนใช้วิธีการบริหารความขัดแย้ง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายกระบวนการของความขัดแย้ง
2. อธิบายวิธีการจัดการความขัดแย้ง
3. ระบุพฤติกรรมของบุคคลเมื่อพบความขัดแย้ง
4. อธิบายความหมายของการแข่งขัน การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้ การประนีประนอม

บทที่ 10

กระบวนการของความขัดแย้ง (The Conflict Process)

ในปัจจุบันมีความเชื่อว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และสามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกคนและทุกองค์กร ความขัดแย้งนั้นมีกระบวนการเป็นขั้นเป็นตอน มีสภาพการณ์และสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การสื่อสารไม่ชัดเจน โครงสร้างและการบริหารไม่ชัดเจน ข้ำซ้อนตัวแปรส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เป็นต้น เมื่อบุคคลรับรู้และรู้สึกถึงความขัดแย้ง ย่อมแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางคนวางแผน บางคนเข้ารับความขัดแย้ง แต่บางคนใช้วิธีการบริหารและจัดการความขัดแย้งโดยวิธีการต่างๆ เพราะผลลัพธ์ของความขัดแย้งมีทั้งประโยชน์และโทษ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องทราบถึงกระบวนการของความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง พฤติกรรมของบุคคล หรือ กลุ่ม เมื่อพบความขัดแย้ง ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีประโยชน์ต่อองค์กรต่อไป

กระบวนการของความขัดแย้ง

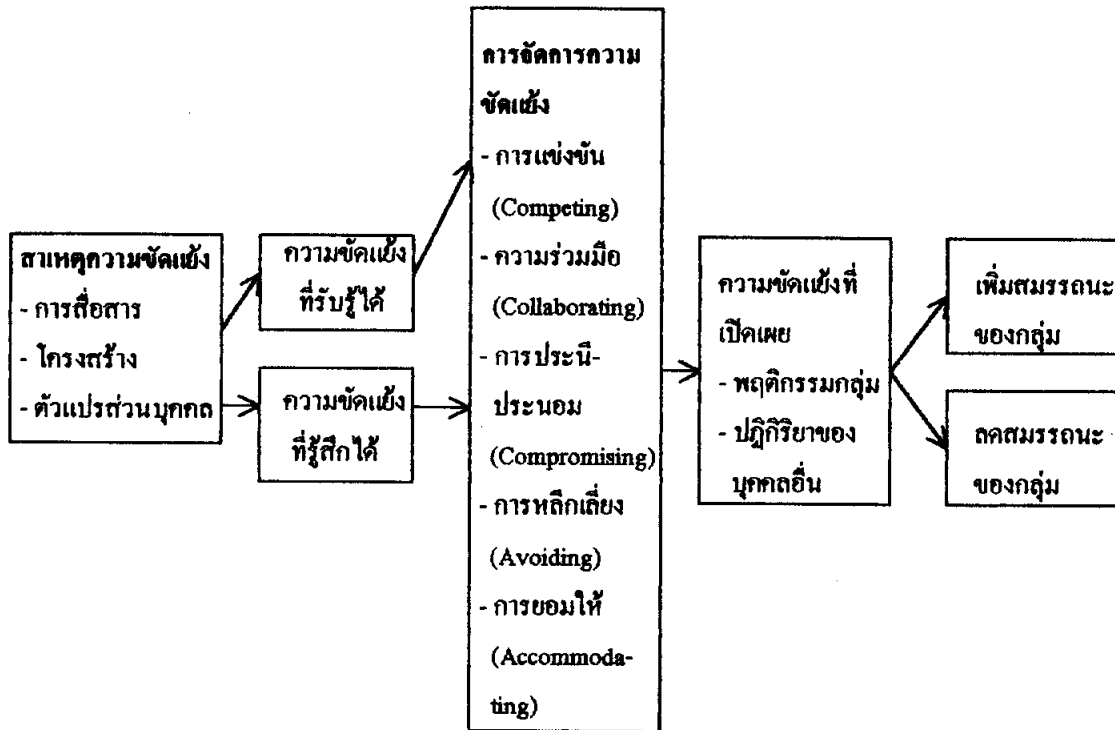
(The Conflict Process)

กระบวนการของความขัดแย้ง ประกอบด้วยสถานการณ์ของความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ การทำความเข้าใจในเรื่องของกระบวนการของความขัดแย้ง ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการของความขัดแย้งไว้หลายแบบ แต่ในการศึกษาได้นำแนวคิดของ สตีเฟน พี روبบินส์ (Stephen P. Robbins, 1998) ซึ่งได้แบ่งกระบวนการของความขัดแย้งออกเป็น 5 ขั้นตอน⁽¹⁾ คือ

1. สภาพการณ์ความขัดแย้ง (Potential opposition incompatibility)
2. การรู้ความขัดแย้ง (Cognition and personalization)
3. การจัดการความขัดแย้ง (Intensions)
4. พฤติกรรม (Behavior)
5. ผลลัพธ์ (Outcomes)

กระบวนการของความขัดแย้ง
(The Conflict Process)

ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	ขั้นที่ 5
สภาพการณ์ความขัดแย้ง (Potential opposition or incompatibility)	การรู้ความขัดแย้ง (Cognition and personalization)	การจัดการความขัดแย้ง (Intentions)	พฤติกรรม (Behavior)	ผลลัพธ์ (Outcomes)

(Robbins, Stephen P., *Organizational Behavior*, 1998 : 437)

จากภาพ กระบวนการของความขัดแย้ง (The Conflict Process) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 สภาพการณ์ความขัดแย้ง (Potential opposition incompatibility)

ขั้นตอนแรกของกระบวนการของความขัดแย้งเป็นสภาพการณ์หรือสาเหตุหรือเงื่อนไขที่มีโอกาสเกิดความขัดแย้งได้ แต่ไม่จำเป็นว่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งโดยตรง ความขัดแย้งอาจเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 การสื่อสาร (Communication) เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่เกิดจากความขัดแย้ง การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การสื่อสารที่ใช้ถ้อยคำ ภาษา มีสิ่งรบกวนในการติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน หรือ ข้อมูลที่ได้รับผิดพลาดได้ ดำเนินการสื่อสารที่น้อยเกินไปเพราะพนักงาน หรือ เจ้าหน้าที่ทำงานคนละตึก คนละรอบ หรือ คนละพื้นที่ อีกประการหนึ่ง การสื่อสารมากเกินไป ก็อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ในปัจจุบันจึงมีการฝึกอบรมในเรื่องของการสื่อสาร โดยเฉพาะการฟังและการพูดให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างไร เพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการสื่อสาร

1.2 โครงสร้าง (Structure) ในที่นี้หมายถึง ขอบข่ายของงาน หรือโครงสร้างขององค์การที่ทำให้ทราบถึง ลักษณะงาน ขนาดขององค์การ ลำดับการบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่ต่างๆ และความรับผิดชอบ เป็นต้น ลักษณะโครงสร้างขององค์การและการบริหารอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ถ้าขอบเขตของอำนาจไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อน หรือ คาบเกี่ยวกันมาก ความไม่เท่าเทียม หรือเสมอภาคในการทำงาน ระบบการให้รางวัลและการลงโทษไม่ชัดเจน แบบภาวะผู้นำ ความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ต้องใช้ในการทำงาน ยิ่งมากก็เกิดความขัดแย้งมากขึ้น ความไม่พอใจในบทบาท เช่น ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการ กับ ผู้ปฏิบัติงานประจำวันในเรื่องของความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

นอกจากนั้นฝ่ายต่างๆ ในองค์การก็มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์แตกต่างกัน เช่น ฝ่ายผลิตเน้นในเรื่องคุณภาพ ฝ่ายตลาดเน้นด้านการจำหน่ายและการเพิ่มรายได้ ฝ่ายการเงินก็เน้นในเรื่องการใช้เงินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อแต่ละฝ่ายมีจุดเน้นที่แตกต่างกันก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการปฏิบัติงานร่วมกันได้

1.3 ตัวแปรส่วนบุคคล (Personal variables) เป็นธรรมชาติที่บุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจาก พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยให้บุคคลมีบุคลิกภาพ ความคิดเห็น ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้และประสบการณ์แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของคน ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันได้เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น เช่น บางคนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ขอบวางอำนาจ คิดว่าตนมีความสามารถเหนือผู้อื่น บุคลิกภาพเป็นแบบเผด็จการ ซึ่งอาจไม่เป็นที่พอใจของบุคคลอื่นได้จึงเกิดความขัดแย้งขึ้น นอกจากนั้นค่านิยม ความเชื่อ เป้าหมายของแต่ละ

คนไม่เหมือนกัน ทำให้ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็เป็นสภาพการณ์นำไปสู่ความขัดแย้ง

ขั้นที่ 2 การรู้ความขัดแย้ง (Cognition and personalization)

ถ้าสภาพการณ์ในขั้นที่ 1 เป็นไปในทางลบ เช่น การสื่อสารด้วยประสิทธิภาพ โครงสร้าง และการบริหารซับซ้อน ไม่ชัดเจน ตัวแปรส่วนบุคคลมีความแตกต่างกัน เป็นต้น สภาพการณ์ดังกล่าวจะนำไปสู่ความขัดแย้งหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ ภาวะที่เกิดขึ้นในขั้นที่ 2 คือ

2.1 **ความขัดแย้งที่รับรู้ได้ (Perceived conflict)** บุคคลหรือกลุ่มเมื่อได้รับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง แต่การรับรู้ไม่นำไปสู่ความขัดแย้งก็ได้เนื่องจากบุคคลหรือกลุ่มไม่ได้สนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนั้น ความขัดแย้งนั้นมีได้ทำให้คนเสียหายหรือสูญเสียผลประโยชน์อะไรก็จะรับรู้ความขัดแย้งเท่านั้น แต่บุคคลหรือกลุ่มบางกลุ่มเมื่อได้รับรู้ความขัดแย้งเพียงเล็กน้อย กลับทำให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงได้ ดังนั้น การรับรู้ของบุคคลที่จะส่งผลต่อความรู้สึกว่ามีความขัดแย้งหรือไม่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

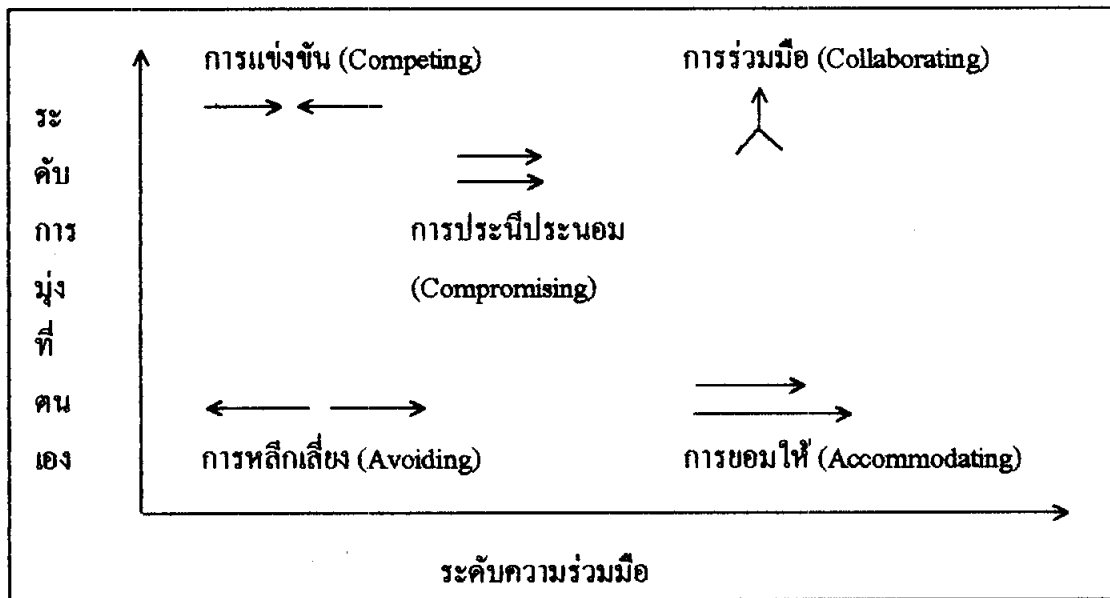
2.2 **ความขัดแย้งที่รู้สึกได้ (Felt conflict)** เมื่อบุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง และเกิดความรู้สึกว่าความขัดแย้งนั้นเกี่ยวข้องกับตนเองและกลุ่ม บางครั้งอาจไม่ใช่ความรู้สึกส่วนบุคคล แต่เป็นความรู้สึกของกลุ่มได้ ความขัดแย้งที่รู้สึกได้เกิดจากอารมณ์ที่สร้างความตึงเครียด ความคับข้องใจ ความเป็นศัตรูกัน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่มีความสำคัญที่จะเป็นมูลเหตุให้บุคคลหรือกลุ่มตัดสินใจว่าความขัดแย้งนั้นเกี่ยวกับอะไร และทำให้เกิดความรู้สึกว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตนหรือกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การจัดการความขัดแย้ง (Intentions)

ในขั้นที่ 3 นี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการรับรู้ของบุคคลกับอารมณ์และพฤติกรรมที่แสดงออก ความตั้งใจในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใดจึงจะเหมาะสม เพื่อหาทางลดความคับข้องใจ หรือความไม่พอใจต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยวิธีการดังนี้

แนวทางการจัดการกับความขัดแย้ง
(Dimensions of Conflict - Handling Intentions)

(Robbins, Stephen P., *Organization Behavior*, 1998 : 442)

จากภาพ การแสดงแนวทางการจัดการกับความขัดแย้ง พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมุ่งที่ตนเอง (Assertiveness) หรือสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งอยู่ในแกนตั้ง กับ ระดับความร่วมมือ (Cooperativeness) หรือความพยายามสนองความต้องการผู้อื่น ซึ่งอยู่ในแกนนอน ในภาพได้แสดงแนวทางการจัดการกับความขัดแย้งไว้ 5 ประการ ดังนี้ การแข่งขัน (Competing), ความร่วมมือ (Collaborating), การหลีกเลี่ยง (Avoiding), การยอมให้ (Accommodating) และการประนีประนอม (Compromising)

3.1 **การแข่งขัน (Competing)** เป็นแนวทางการจัดการความขัดแย้งที่มุ่งเอาใจตนเองในระดับสูงและการให้ความร่วมมือในระดับต่ำ เมื่อบุคคลแสวงหาความพอใจในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือต้องการ บุคคลนั้นจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ตนได้รับชัยชนะ โดยไม่สนใจผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ภาวะเช่นนี้เราเรียกว่าการแข่งขันมุ่งเอาชนะด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การอาศัยอำนาจตำแหน่งหน้าที่ อ้างกฎระเบียบให้ฝ่ายตนได้ประโยชน์ แสดงอาการทุกกาม ทุให้ผู้อื่นยอมรับ และเชื่อว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายถูก ผู้อื่นเป็นฝ่ายผิด เพื่อให้เกิดการแพ้หรือชนะกัน จึงมีฝ่ายหนึ่งชนะ

ฝ่ายหนึ่งแพ้

3.2 **การร่วมมือ (Collaborating)** เป็นแนวทางการจัดการความขัดแย้งที่ปรารถนาให้ความต้องการส่วนตน และความต้องการของผู้อื่นบรรลุผลร่วมกันทั้งสองฝ่าย จึงเป็นการแก้ปัญหาที่มุ่งเอาใจตนเองและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นสูง ต่างฝ่ายต่างหันหน้าปรีกษาหารือกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหา เปิดเผยข้อมูล ไร้วางใจซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพยายามประสานประโยชน์ของกันให้ได้ ดังนั้นทั้งสองฝ่ายจะเป็นฝ่ายชนะทั้งคู่ ดังสุภาษิตที่ว่า “สองหัวดีกว่าหัวเดียว”

3.3 **การหลีกเลี่ยง (Avoiding)** เป็นแนวทางการจัดการกับความขัดแย้งที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมุ่งเอาใจตนเองและการให้ความร่วมมือต่ำ พฤติกรรมที่แสดงออก บุคคลจะมุ่งหวังเอาชนะต่ำ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สู้ปัญหา ไม่ร่วมแก้ไขปัญหา ไม่สนใจความต้องการของตนเองและผู้อื่น เฉื่อยชา ไม่รับรู้ ไม่ยุ่งไม่เกี่ยว พยายามลืม ไม่สนใจความขัดแย้ง และมองว่า คนที่ขัดแย้ง ได้เถียงกันเป็นพฤติกรรมแบบเด็กๆ นำรำคาญ ผู้ใหญ่คือผู้วางตัวเป็นกลาง หรือประเภท “ลอบตัวเหนือปัญหา”, “กบจำศีล”, “ไม่ตายขี้ดิน”, “หลับใน” คือ พฤติกรรมที่ไม่แสดงออก ไม่คัดค้าน เคยไว้ดีกว่า หลีกเลี่ยงผู้ที่มีความขัดแย้ง และมีความเชื่อว่าเมื่อเวลาผ่านไป ความขัดแย้งจะลดลงเอง หรือรองจนกว่าเห็นว่าฝ่ายใดชนะแล้วก็เลือกเข้าข้างฝ่ายนั้น

3.4 **การยอมให้ (Accommodating)** เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่มุ่งเอาใจผู้อื่นหรือให้ความร่วมมือสูง โดยไม่คำนึงถึงตนเอง เป็นผู้ที่เอาใจผู้อื่นแม้ไม่เห็นด้วย เป็นผู้เสียสละเพราะ ไม่อยากให้เกิดการบาดหมาง โดยพยายามทำความเข้าใจความต้องการของผู้อื่นเพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่ ชีคสุภาษิต “แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร” ให้ความสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น ขอมยกโทษให้และหยุดความสนใจของตนเอง ขอมเป็นผู้แพ้ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง การแข่งขันเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ เป็นคนเห็นแก่ตัว เช่น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา คนเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะยอมรับ ออกทน ออกกลั้น รองจนกว่าผู้บังคับบัญชาจะย้ายไปหรือครบวาระ เป็นพฤติกรรมแบบเด็กที่ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่

3.5 **การประนีประนอม (Compromising)** เป็นแนวทางการจัดการความขัดแย้งที่มุ่งให้ความสนใจตนเอง และให้ความร่วมมือในระดับปานกลาง แต่ละฝ่ายต้องยอมเสียสละบางส่วนของตน ทุกฝ่ายจะไม่ได้ครบตามที่ตนปรารถนา เป็นการพบกันครึ่งทาง เกิดการแบ่งปันกัน อาจใช้วิธีการเจรจาต่อรอง หรือ การไกล่เกลี่ย เพื่อให้ความขัดแย้งลดลง หรือหมดไป

ขั้นที่ 4 พฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคล (Behavior)

ในขั้นที่ 4 เมื่อบุคคลได้รับรู้หรือรู้สึกถึงความขัดแย้งขึ้น แต่มิได้แสดงพฤติกรรมของความขัดแย้งที่เปิดเผยออกมา อาจเป็นเพียงความไม่พอใจ ความคับข้องใจ แต่ถ้าเมื่อใดที่ฝ่ายตรงข้ามแสดงพฤติกรรมหรือกิจกรรมเพื่อขัดขวางอีกฝ่ายหนึ่งมิให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย พฤติกรรมต่างๆ เช่น การพูด การแสดงออก ปฏิกริยาตอบโต้ การต่อต้าน การปฏิเสธ การฟ้องร้อง การส่งบัตรสนเท่ห์ การประท้วง การใช้กำลัง ความรุนแรง การทำลาย การจลาจล และอื่นๆ เป็นต้น พฤติกรรมที่เปิดเผยอาจเป็นพฤติกรรมของกลุ่ม (Party's behavior) หรือปฏิกิริยาของบุคคลอื่น (other's reaction) ที่ตอบโต้กลับมา ความรุนแรงของความขัดแย้งที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีต่อกัน

ดังนั้น ความขัดแย้งที่มีระดับที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลแตกต่างกันไป ดังแสดงได้ด้วยภาพต่อไปนี้

ระดับความรุนแรงของความขัดแย้งกับพฤติกรรมของบุคคล (Conflict Intensity Continuum)

ความขัดแย้งรุนแรง	6	การทำลายกลุ่มอื่นอย่างเปิดเผย
	5	ใช้กำลัง โจมตี
	4	ข่มขู่ และยื่นคำขาด
	3	คำพูดรุนแรง
	2	ตั้งคำถามหรือเปิดเผย ทำทนาย
	1	ไม่เห็นด้วยหรือไม่เข้าใจ
ไม่มีความขัดแย้ง	0	

(Ribbins, Stephen P., *Organization Behavior*, 1998 : 443)

จากภาพ การแสดงถึงระดับความรุนแรงของความขัดแย้งที่มีอย่างต่อเนื่องจะส่งผลต่อ

พฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกัน ณ ระดับที่ไม่มีความขัดแย้งหรือเท่ากับศูนย์ จนถึงระดับความขัดแย้งรุนแรงหรือเท่ากับหมายเลขหก โดยมีพฤติกรรมตามลำดับดังนี้ เมื่อความขัดแย้งมีระดับอยู่ที่หมายเลขหนึ่ง บุคคลจะเริ่มมีความไม่เห็นด้วย ไม่เข้าใจในสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มอื่นดำเนินการ เกิดความเข้าใจผิด เมื่อระดับความขัดแย้งมาที่หมายเลขสอง บุคคลจะตั้งคำถามอย่างเปิดเผยหรือท้าทาย หมายเลขสาม บุคคลจะใช้คำพูดรุนแรง หมายเลขสี่ บุคคลจะใช้การข่มขู่หรือยื่นคำขาด หมายเลขห้า บุคคลจะมีการใช้กำลัง ทำร้ายร่างกาย พฤติกรรมก้าวร้าว หมายเลขหก บุคคลเมื่อมีความขัดแย้งรุนแรง จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเปิดเผย ที่จะทำลายบุคคลหรือกลุ่มอื่น เห็นได้ว่าความขัดแย้งนอกจากส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มแล้ว ยังส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์การว่าจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 ผลลัพธ์ของความขัดแย้ง (Outcomes)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลที่ตามมา อาจเป็นผลดีและมีประโยชน์ถ้าสามารถช่วยเพิ่มสมรรถนะของกลุ่ม หรืออาจเป็นผลเสียและไม่มีประโยชน์หากเป็นการลดสมรรถนะของกลุ่ม ตัวอย่างผลดีของความขัดแย้ง เช่น ส่งเสริมให้การตัดสินใจมีคุณภาพขึ้น กระตุ้นให้คนมีความคิดใหม่ๆ และคิดอย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นให้สมาชิกของกลุ่มมีความอยากรู้อยากเห็น ไม่เฉื่อยชา ทำให้ปัญหาถูกแก้ไขและความตึงเครียดลดลงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า เป็นต้น ผลเสียของความขัดแย้งอาจเห็นได้ทั่วไป เช่น เกิดความแตกแยก แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า ขาดความร่วมมือในการทำงาน การสื่อสารถูกบิดเบือน องค์การไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เป็นต้น

ผลลัพธ์ของความขัดแย้งจะกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายในอนาคต ถ้าการจัดการความขัดแย้งส่งผลให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น ถ้าทุกฝ่ายพอใจ และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา แต่ถ้าการแก้ไขปัญหาไม่เป็นที่พอใจ ความขัดแย้งก็จะยังคงอยู่ต่อไป ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายก็จะเลวลงไปอีก

พฤติกรรมของบุคคลต่อความขัดแย้ง

เมื่อบุคคลพบกับความขัดแย้ง ย่อมแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไป บางครั้งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ บางครั้งตั้งใจให้เกิดขึ้น นักวิชาการ นิวแมนและบรูล (Prueman and Bruehl, 1982) ได้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลเมื่อพบความขัดแย้ง มี 3 แบบด้วยกัน⁽²⁾ ดังนี้ คือ

1. **การอยู่เฉยๆ** บุคคลบางคนเมื่อเผชิญปัญหาความขัดแย้งจะแสดงพฤติกรรมการอยู่

เฉยๆ คือ ไม่สนใจความขัดแย้งปฏิเสธความขัดแย้งว่าไม่มีเกิดขึ้น ไม่ใช่หน้าที่ของตนเองในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และคิดหลักว่า เมื่อเวลาผ่านไป ความขัดแย้งจะลดลงและหมดไปเอง พฤติกรรมแบบนี้ จะสร้างความขัดแย้งให้เพิ่มขึ้น และรุนแรง ปัญหาความขัดแย้งเพียงเล็กน้อยอาจถูกกลามใหญ่โตได้ ทำให้องค์การอาจเกิดความเสียหายได้ เพราะขาดการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นเป็นต้น

2. การระงับความขัดแย้ง บุคคลหรือผู้บริหารบางท่านเมื่อต้องเผชิญกับความขัดแย้งจะเข้าระงับและแก้ปัญหาความขัดแย้งให้ยุติลง เพราะเขามองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งเลวร้าย หรือใช้ยุทธศาสตร์การบริหารความขัดแย้งให้เกิดผลเป็นฝ่ายชนะ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้อำนาจ การบิดเบือนข่าว การข่มขู่ การใช้กำลัง และอื่นๆ เป็นต้น

3. การบริหารความขัดแย้ง บุคคลหรือผู้บริหารเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้ง เขาจะมีพฤติกรรมที่เรียกว่าการบริหารความขัดแย้ง โดยพยายามรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้คงอยู่ต่อไป โดยการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง หาหนทาง วิธีการในการแก้ไขความขัดแย้งให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น บางครั้งความขัดแย้งในองค์การมีน้อย ทำให้บุคคลเฉื่อยชา องค์การไม่ก้าวหน้า หรือพัฒนา เขาก็อาจจะกระตุ้นหรือเพิ่มความขัดแย้ง และเมื่อใดก็ตามที่เขาเห็นว่าองค์การมีความขัดแย้งมากเกินไป เมื่อเขาต้องการลด หรือแก้ปัญหาความขัดแย้ง ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์แก่องค์การ เขาก็จะมียุทธศาสตร์ในการบริหารความขัดแย้งในแบบต่างๆ กัน

นอกจากนั้น ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลเมื่อพบความขัดแย้งว่ามีพฤติกรรมต่างๆ กัน บางคนหันหน้าสู้ เปิดเผย เผชิญหน้า บางคนพรางตัวหลบหนี ปัญหา อดทนต่อความขัดแย้ง บางคนก็ใช้วิธีการงูโจม ก้าวร้าว หรือให้ร้าย นินทา เป็นต้น ผู้บริหารมักคิดว่า พวกงูโจม พวกเผชิญหน้า เป็นปัญหาขององค์การ แต่ความจริงแล้ว ผู้บริหารควรจะค้นหามากกว่าว่าใครเป็นต้นเหตุของปัญหา สาเหตุเกิดจากอะไร ทำไมจึงเกิด และจะแก้ไขอย่างไร ให้เกิดความเรียบร้อยในองค์การต่อไป

กิจกรรมและคำถาม

1. จงอธิบายกระบวนการของความขัดแย้ง (The Conflict Process)
2. จงอธิบายวิธีการจัดการความขัดแย้ง
3. ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเมื่อเผชิญปัญหาความขัดแย้ง ท่านจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรพร้อมยกตัวอย่าง

บทสรุป

กระบวนการของความขัดแย้ง (The Conflict Process) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ สภาพการณ์ของความขัดแย้ง (Potential opposition or incompatibility) หรือสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การสื่อสารที่ด้อยคุณภาพ ทำให้เกิดความเข้าใจผิด โครงสร้างและการบริหารที่ไม่ชัดเจน ข้ำซ้อน ตัวแปรส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดสภาพการณ์ของความขัดแย้ง ขั้นตอนที่ 2 การรู้ความขัดแย้ง (Cognition and personalization) การที่บุคคลรับรู้ความขัดแย้ง (Perceived conflict) แต่อาจจะไม่นำไปสู่ความขัดแย้งก็ได้ ถ้าความขัดแย้งนั้นไม่เกี่ยวข้องกับตน และเขาไม่ได้สนใจความขัดแย้งนั้น แต่เมื่อใดก็ตามที่บุคคลรู้สึกได้ถึงความขัดแย้ง (Felt conflict) ว่าความขัดแย้งมีผลกระทบต่อตน เกิดอารมณ์ตึงเครียด คับข้องใจ และเข้ามาเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ขั้นที่ 3 การจัดการความขัดแย้ง (Intentions) เมื่อบุคคลได้รับรู้ถึงความขัดแย้งเขาจะมีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหความขัดแย้งโดยวิธีการต่างๆ อาทิเช่น การแข่งขัน การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้ การประนีประนอม ทั้งนี้อยู่ที่ว่า เขาให้ความสำคัญกับตนเอง หรือให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่ากันเพียงใด ขั้นที่ 4 พฤติกรรม (Behavior) เมื่อบุคคลได้รับรู้และรู้สึกเกี่ยวกับความขัดแย้ง บ่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างเปิดเผย เช่น การพูด ปฏิบัติต่อบุคคลหรือกลุ่มอื่น การโต้เถียง การทำร้ายร่างกาย การประท้วง เป็นต้น ซึ่งระดับของความรุนแรงของความขัดแย้ง น้อยหรือมากก็ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน ขั้นที่ 5 ผลลัพธ์ (Outcomes) ของความขัดแย้ง มีทั้งประโยชน์หรือโทษได้ ดังนั้นกระบวนการของความขัดแย้ง ถ้าหากรุนแรงหรือมี

จำนวนมากจะส่งผลลัพธ์ในทางลบคือ ลดสมรรถนะของกลุ่ม แต่ถ้าความขัดแย้งอยู่ในระดับที่พอเหมาะก็จะส่งผลให้เกิดการเพิ่มสมรรถนะของกลุ่ม องค์การมีความก้าวหน้าและพัฒนาต่อไป ผลลัพธ์ของความขัดแย้งนอกจากพิจารณาในเรื่องของสมรรถนะกลุ่มแล้ว ยังมีเรื่องของความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายด้วยว่า ความสัมพันธ์นั้นจะเลวลงถ้ามีความขัดแย้งมาก เป็นต้น

นอกจากนี้ในบทนี้ยังกล่าวถึงวิธีการจัดการกับความขัดแย้ง ได้แก่ การแข่งขัน การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้ การประนีประนอม เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมของบุคคลเมื่อพบความขัดแย้งว่าจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไร บางคนเมื่อพบปัญหาความขัดแย้งก็จะอยู่เฉย บางคนจะเข้าระงับความขัดแย้งต้องการให้ยุติลง แต่บางคนใช้วิธีการบริหารความขัดแย้ง ซึ่งมีเทคนิควิธีการหลายแบบที่ผู้บริหาร จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือประโยชน์ที่มีต่อบุคคลและองค์การ

การประเมินผลท้ายบท

1. จงอธิบายพฤติกรรมของคนเมื่อพบกับความขัดแย้ง
2. ให้ท่านอธิบายวิธีการจัดการกับความขัดแย้ง โดย
  - ก. การแข่งขัน (Competing)
  - ข. การยอมให้ (Accommodating)

เชิงอรรถ

1. Robbins, Stephen P., **Organization Behavior**, 8th ed., New Jersey, Prentice-Hall, 1998, pp. 437-447.
2. เสริมศักดิ์ วิชาสากรณ์, **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อความสร้างสรรค์**, บริษัทดันฮ้อแกรนมี จำกัด กทม., 2540, หน้า 101.

บรรณานุกรม

- บุญมัน ชนาสุภวัฒน์. **จิตวิทยาองค์การ**, สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ กทม., 2537.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. **พฤติกรรมองค์การ**, ศูนย์หนังสือธรรมศาสตร์ กทม., 2541.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อความสร้างสรรค์**, บริษัทดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด กทม., 2540.
- Robbins, Stephen P. **Organization Behavior**, 8th ed., New Jersey, Prentice-Hall, 1998.